

KODE

KUNSTMUSEER OG KOMPONISTHJEM

ÅRSRAPPORT 2019

Dette er KODE *Kunstmuseer og komponisthjem*

- PERMANENTEN, KODE 1
- STENERSEN, KODE 2
- RASMUS MEYERS SAMLINGER, KODE 3
- LYSVERKET, KODE 4
- TROLDHAUGEN, EDVARD GRIEG MUSEUM
- SILJUSTØL, HARALD SÆVERUD MUSEUM
- LYSØEN, OLE BULL MUSEUM

Foto: Andrew Buller / Bergen kommune

Hilsen fra styreleder

«*Intet er litet intet er stort – I os er verdener. Det smaa deler sig i det store. Det store i det smaa.*» Disse tre setningene hentet fra Edvard Munchs skissebok, var utgangspunktet for konseptet til det som må kunne kalles tidens Munch-utstilling i Bergen. I løpet av fire måneder inviterte KODE til en sjelden anledning: Sentrale verk fra fire av verdens største Munch-samlinger samlet på et sted. Utstillingen ble mulig gjennom samarbeid med Nasjonalmuseet, Munchmuseet og Gundersen Collection.

Samarbeid er noe som kjennetegner kulturbyen Bergen, og KODE har i år inngått en rekke samarbeid og nye fellesskap på tvers av kunst- og musikkfeltet. Et samarbeid med Ekko resulterte i museets første «varehusfest» på KODE 2 og første elektronikakonsert på Troidhaugen. I samarbeid med Foreningen Trykkeriet ble det en egen utstilling til markering av Norske Grafikeres hundreårsjubileum. Norske kunsthåndverkere åpnet sin årlige juryerte mønstring på KODE 1. Sammen med det franske museet Sèvres og Sørlandets kunstmuseum ble utstillingen Krefter til. Festspillene programmerte en eventyrlig familiedag på Siljustøl.

Norge trenger at Bergen er en sterk nummer-to by på kulturfeltet. En by som ikke er størst, men som kan være modig og gå foran. Gjennom KODEs geografiske plassering, åpenhet, nysgjerrighet, kompetanse, bygninger og samling kan museet være en aktør som bidrar til å skape samarbeid og nye muligheter. Gode ideer oppstår sjelden i et vakuum og en av kulturlivets styrker i denne byen er evnen til å se muligheter fremfor konkurrenter – muligheten til å skape et åpent og inkluderende kulturliv.

Sammenhengene i livet og naturen – det store i det små, og det små i det store – var noe Munch utforsket gjennom hele kunstnerskapet. Flere av Munchs motiver henvender seg direkte til oss, på en konfronterende måte. Nærheten som oppstår, kan gi en opplevelse av noe felles og dypt gjenkjennelig. Munch var ikke redd for å gå inn i de store, grunnleggende temaene: sorg, kjærlighet, død og liv. Han var ikke redd for å inkludere andre i sine følelser – og denne åpenheten tror jeg publikum setter pris på. Iallfall tyder både tilbakemeldingene for årets Munch-utstilling på dette, og besøkstillene sørget for at KODE fikk nok et år med besøksrekord.

Bak alle utstillingene og konsertene, alle de kunstneriske samarbeidene, står en stab som har gjort en stor innsats under et høyt arbeidspress. På vegne av styret vil jeg takke dem for ekstraordinær innsats i 2019.

KODE skal samarbeide og vise nye sammenhenger i kunsten og musikken. KODE skal være et åpent og inkluderende museum i hjertet av byen vår. Samtidig skal KODE forvalte den store samlingen av kunst og musikk, holde museene tørre i regnet, holde naturområdene åpne hele døgnet. KODE er syv museer mellom syv fjell – men forvalter en historie og en kulturarv som tilhører hele vårt langstrakte land.

At KODE lykkes er viktig for Bergen, men kanskje enda viktigere for Norge.

Marte Mjøs Persen
STYRELEDER I KODE

Foto: Dag Fosse

KODE skal løfte Bergen som kulturby. Vår ambisjon er å bli Nordens mest spennende og nyskapende kunstmuseum, et sted for førsteklasses kunst- og musikkopplevelser for alle.

Når jeg ser tilbake på året 2019, er det med glede og stolthet. Ole Jørgen Ness ferdigstilte sitt store gulvmaleri i Tårnsalen, og malte over det igjen med salen tettepakket av gispende publikummere. Vi åpnet den første utstillingen med grafikk av amerikanske Helen Frankenthaler utenfor USA. Vi benyttet renoveringen av Stenersenbygget til å invitere til en stor «varehusfest» med kø gjennom hele Byparken til langt på natt. Vi åpnet den store sommerutstillingen av kunstnerne Kari Dyrdal, Torbjørn Kvasbø og Marit Tingleff, som alle startet sine kunststudier her i byen. Vi lot Henrik Håkansson hente et tre fra Svartediket inn i utstillingsrommet. Vi samarbeidet med Foreningen Trykkeriet og lot våre respektive samlinger møtes. Åpnet stolt dørene for Norske Kunsthåndverkeres årsutstilling. Vi avsluttet året med en dobbel Munch-utstilling som høstet lovord fra langt utover Bergens landegrenser. Det ble, så langt vi vet, den best besøkte utstillingen i museets historie.

På Måløy verft bygger vi nå en elektrisk passasjerbåt til Lysøen som er banebrytende i sitt slag og som jeg også tror ville vakt begeistring hos Ole Bull. På komponisthjemmene har vi hatt over 400 konserter med klassisk musikk – og elektronika. Vi gjenskapte Ole Bulls St. Hans-feiring i en fullsatt villa. Vi sang julen inn foran byens største(?) julegran, på Siljustøl. Etter to år kunne vi endelig erklære 4000 gjenstander som ble berørt under renoveringen på KODE 1 for støvfri. Vi har et nytt magasinprosjekt klart, som gir håp om bedre lagringsforhold for samlingen vår, mer plass til konserveringsarbeid og frigjøring av lokaler til flere utstillinger og aktiviteter for publikum.

Midt i all denne aktiviteten og de fine kunstopplevelsene, har dette også vært året hvor jeg har vært åpen og tydelig i offentligheten om hva vi trenger for å fortsette alt dette. KODE er landets nest største museum og forvalter en viktig del av landets kunst og kultursamlinger, men vi mangler elementære museumsfasiliteter som magasin og konservering. Vi skal tenke nytt, skape gode opplevelser for publikum, legge til rette for kunstnerisk kreativitet. De siste to årene har KODE økt sine netto inntekter med 19,5%. Aldri har vi hatt så mange besøkende og solgt så mange billetter som i 2019. Likevel viser årsresultatet vårt stadig et underskudd. De økonomiske rammene er fortsatt ikke slik som de burde være for et museum av KODEs størrelse: vi er det museet med lavest andel statlig støtte i landet.

Vi vil mye med museet vårt, og det er fordi vi er sikre på kunstens verdi for et godt samfunn. På KODE ønsker vi å utgjøre en forskjell: for enkeltmennesker, for fellesskapet, for kunsten og for musikken. Vi gir ikke opp dette arbeidet. KODE startet i 2019 et grundig strategiarbeid. Dette skal resultere i konkrete mål og tiltak som skal gjøre KODE til Nordens mest spennende og nyskapende kunstmuseum. Vi skal være ryggraden i Norges viktigste kulturby: Bergen.

Jeg retter en stor takk til alle samarbeidspartnere og til alle ansatte på KODE for en ekstraordinær innsats!

Petter Snare
DIREKTØR

Innhold

Besøk og inntekter	9
Året som gikk	11
Organisasjon	19
Samling og utstillinger	21
Komponisthjemmene	25
Formidling	27
Kommunikasjon	31
Sikkerhet og forvaltning	33
Året som gikk	34
Årsregnskap	43
Balanse	45

Besøk og inntekter >

KODE satte rekord i 2019 med vel 300.000 besøkende og er nå det best besøkte museet i regionen.

De to Edvard Munch-utstillingene var en historisk satsing for museet og satte rekord med over 68.000 besøkende alene. Vi satte oss svært ambisiøse mål for besøk i 2019, som vi nesten nådde. Vi solgte 227.173 billetter og opplever en økende publikumsinteresse, som gjenspeiles i økningen i antall medlemskap: KODE medlem nådde 2670 medlemmer i 2019.

Årets konsertantall var noe lavere på komponisthjemmene, likevel var det en økning i salget av konsertbilletter. Kafeen på Trolldhaugen hadde sin tredje sesong med egen drift med sunne resultater. Lunsjkonsertene på Trolldhaugen gikk veldig bra, det måtte settes opp ekstrakonsserter hver dag i juli. Romjulkonsserter ble i år forsøkt på Trolldhaugen for første gang med gode resultater. Lysøens serie med «Trollbundet av Ole Bull» gikk ni søndager på rad i sommersesongen med godt besøk.

Sammenlignet med tall fra 2017 har KODE økt sine netto inntekter på billettsalg, utleie, medlemskap, kafe og butikk med 19,5%.

303.102

Totalt besøkende

227.173

Antall solgte billetter

218.200

Kunstmuseene besøkende

75.237

Trolldhaugen besøkende

9.665

Lysøen besøkende

4.863

Siljustøl besøkende

Året som gikk:

Krefter: Dyrdal Kvasbø Tingleff 10. mai – 15. september

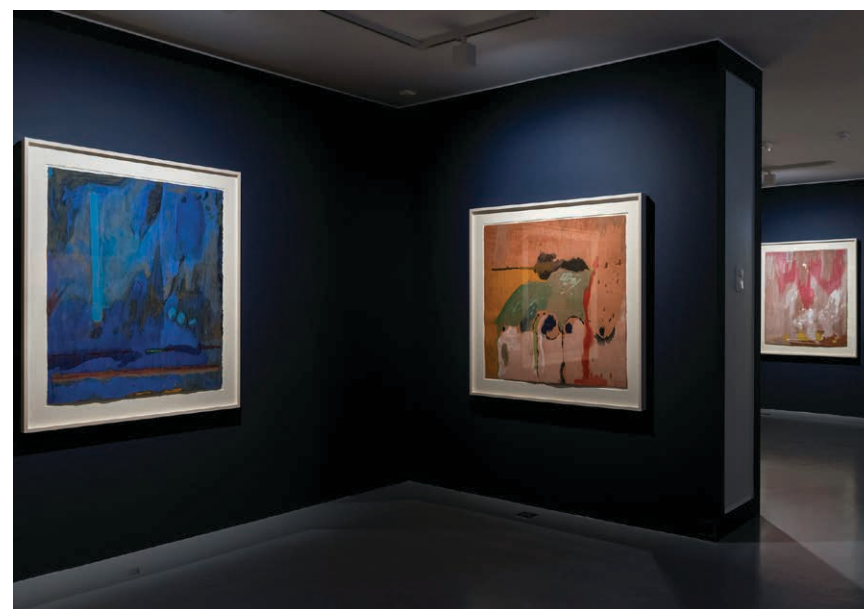
Kari Dyrdal, Torbjørn Kvasbø, og Marit Tingleff har alle utfordret og flyttet grenser innenfor sine respektive fagfelt: Tekstil og keramikk. Utstillingen på KODE 2 og KODE 4 var et samarbeid med Musée National de céramique, Sèvres, Norwegian Crafts og Sørlandets Kunstmuseum.

Irma Salo Jæger: Verk fra samlingen

8. mars – 21. april

Irma Salo Jæger har vært en sentral aktør på den norske kunstscenen i mer enn seksti år. I Tårnsalen viste museet et utvalg verk fra museets samlinger fra 1960–2000-tallet, hvorav flere nyinnkjøpte arbeider.

Helen Frankenthaler: Woodcuts

8. februar – 21. april

Året åpnet med den første store presentasjonen i Norden av Frankenthalers kunstnerskap. Utstillingen i KODE 4 presenterte utvalgte verk fra 1973–2009 og var et samarbeid med Helen Frankenthaler Foundation, New York.

Teaterfestivalen Meteor 2019

17. – 26. oktober

BIT Teatergarasjen arrangerte deler av festivalen på KODE 2. Her fra filmvisning og samtale med Vegard Winge og Ida Müller.

Foto: Laimonas Puisys
BIT Teatergarasjen

Edvard Munch

I oss er verdener / Det eksperimentelle selvet: Edvard Munchs fotografier

6. september 2019 - 19. januar 2020

Høsten åpnet med et sjeldent møte mellom fire av de største Munch-samlingene i verden. De to utstillingene på KODE 2 og KODE 3, var viet sentrale malerier og grafiske arbeider av Edvard Munch, samt kunstnerens egne fotografier. Utstillingene fikk strålende kritikker og satte besøksrekord.

**Henrik
Håkansson:**
**One Hundred and
One Pieces of a Tree**
Åpnet 15. november

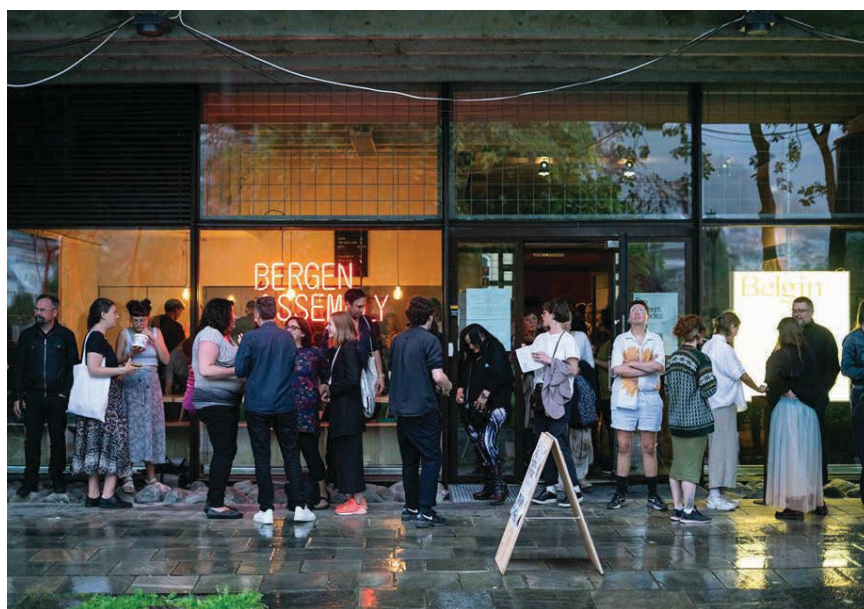
Den svenske kunstneren Henrik Håkansson laget et stedspesifikt verk til museet, med røtter i Bergen. Hovedelementet var en svartor fra Svartediket, rykket opp med roten, tørket i ett år og dissekert i hundre og én deler.

Norske Kunsthåndverkeres Årsutstilling

11. oktober 2019 -
5. januar 2020

Den største årlige mønstringen av norsk samtidskunsthåndverk ble i år vist på KODE 1. Den juryerte utstillingen har åpen innsendingsrett med mål om å ta pulsen på dagens materialbaserte kunst.

Bergen Assembly

5. september -
10. november

Er et internasjonalt kunstarrangement som finner sted hvert tredje år i Bergen. Museet stilte til rådighet lokaler til årets utgave. Deler av hovedutstillingen ble vist på KODE 1, mens et prosjektrum ble opprettet i KODE 2, for anledningen omdøpt til «Belgin».

Foto: Bergen Assembly

Drømmen om fellesskapet

Åpnet 22. november

Utstillingen i KODE 4 ble til i samarbeid med Foreningen Trykkeriet i anledning Norske Grafikeres hundreårsjubileum. Utstillingen presenterte nye og eldre grafiske arbeider fra begge institusjoners samling. Tre kunstnere med tilknytning til Bergen, Heli Rekula, Thomas Kilpper og Azar Alsharif, var spesielt invitert med nye arbeider til utstillingen

Året som gikk:

Lawrence Weiner

KODE får en stedspesifikk skulptur av den amerikanske kunstneren Lawrence Weiner i og på Lysverket, KODE 4. Første del kom opp innendørs i 2019.

61 Ansatte

Stiftelsen KODE Kunstmuseer og komponisthjem er en driftsenhet som leier kontorer og drifter samlinger, utstillinger og hageanlegg i Bergen og Os kommuner.

Stiftelsen har 61 fast ansatte i hel- og deltidsstillinger.

Direktør for komponisthjemmene, Sigurd Sandmo sluttet våren 2020 og Thomas Heimstad ble konstituert som direktør. Randi Larsen startet som ny økonomidirektør 1. oktober etter Sissel Berven.

Det er pr 31.12.19, 2 ubesatte faste fulltidsstillinger. Det var ellers 2 heltidsstillinger i engasjement, 6 deltid engasjementer og 2 fulltids vikarer i 2019. KODE har samarbeidet med 39 freelancere i 2019 og 130 personer har vært involvert i frivillig arbeid ved komponisthjemmene.

Det ble gjennomført prosesser i slutten av 2019 som tredde i kraft fra januar 2020. Formidling og kommunikasjon gikk sammen til en avdeling. Publikumsavdeling gikk inn i økonomi – og administrasjonsavdelingen. Samling og digitalisering gikk inn i avdeling for sikkerhet og forvaltning. Endringene innebærer at KODE nå har fem hovedavdelinger.

I forbindelse med utskifting av vinduer i KODE 4 ble det i rutinemessige prøver funnet asbest. De ansatte ble derfor flyttet til midlertidige lokaler i Rosenkrantzgaten.

Stiftelsen arbeider med økt systematisk tilnærming til helse, miljø og sikkerhetsarbeidet og setter inn tiltak ved behov for forbedringer av arbeidsmiljøet.

KODEs styre har i 2019 bestått av:

Henning Warloe, leder (Bergen kommune)
Tor André Ljosland, nestleder (Hordaland fylkeskommune)
Lena Seim Grønningsæter (Bergen kommune)
Åsta Otteren Ellingsen (Representantskapet)
Margareth Hagen (Universitetet i Bergen)
Anette Basso (Ansatt)
Knut Ormhaug (Ansatt)

Vara: Thomas Heimstad, Charlotte Spurkeland, Signe Bakke, Heidi Bjørgan, Olav Kvinge, Raymond Larsen

Representantskapet

Ordfører er Bjørn Laastad (Lysøens venner)

Følgende institusjoner er representert i KODEs representantskap: Bergen kommune, Bergen Kunstmuseums venner, Bildende Kunstneres Forening Hordaland, Permanentens venner, Vestland fylkeskommune, Universitetet i Bergen, Lysøens venner, Lysøenutvalget/ Fortidsminneforeningen, Musikernes fellesorganisasjon, Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge, Os kommune, Siljustøls venner, Stiftelsen Siljustøl, Stiftelsen Vestlandske Kunstindustrimuseum, Trolldhaugens venner.

Representantskapet holdt møte 18. desember 2019 hvor det ble konstituert en ny sammensetning av representantskapet og gjennomført valg av leder for perioden 2020-2023.

Samling og utstillinger

Utstillinger

2019 har vært et svært aktivt utstillingsår for KODE med rekordmange temporære utstillinger. Publikum har dermed kunnet glede seg over et variert tilbud til tross for at en del basisutstillinger har vært stengt. Arbeid med støvsanering av gjenstander førte til delvis stenging av KODE 1, mens KODE 2 til gjengjeld kunne åpnes for publikum også i første etasje, hvor vi nå har fått et nytt prosjektrum som ble brukt av ulike samarbeidspartnere. Samlet åpnet vi ti temporære utstillinger, hvor de to Munch-utstillingene var store forsknings- og samarbeidsprosjekter. Vi har hatt som mål med utstillingsprogrammet å bringe verden til Bergen og samtidig sette Bergen på det internasjonale kartet som kunstby. Innflytelsesrike amerikanske kunstnere som Helen Frankenthaler og Lawrence Weiner har satt preg på KODE 4. Kunstnere med studiebakgrunn fra Bergen har vist sine eksepsjonelle verk i verdensbyen Paris som en del av et sjeldent utstillingssamarbeid med det nasjonale keramikkmuseet der. Den store maleri- og papirutstillingen med verk av Edvard Munch hadde som mål å sette Bergens egen Munch-samling inn i sammenhengen av hans øvrige produksjon. Vi ønsket å gi publikum nye og ukjente perspektiver på Munchs velkjente kunst og kunstnerskap, og det har vi klart.

Vi har hatt fokus på Bergens levende, internasjonale kunstscene i samarbeidsprosjektene, og undersøkt museet som sted for kunst i de stedsspesifikke prosjektene. I alle utstillingsprosjekter utenom Bergen Assembly, har KODEs kuratorer ledet det faglige arbeidet. Vi har hatt fokus på Bergens levende, internasjonale kunstscene i samarbeidsprosjektene, og undersøkt museet som sted for kunst i de stedsspesifikke prosjektene. I alle utstillingsprosjekter utenom Bergen Assembly, har KODEs kuratorer ledet det faglige arbeidet.

Samling

KODEs samling økte med 67 verk i 2019. Museets egne innkjøpsmidler ble brukt til å erverve 21 verk av kvinnelige kunstnere og 14 verk av mannlige kunstnere. Gjennom innkjøpsordningen for kunsthåndverk ble det kjøpt inn 15 verk av kvinnelige kunstnere og 4 verk av mannlige kunstnere. Det ble tatt inn 13 verk av mannlige kunstnere i gaver fra private. Årets innkjøp har en stor overvekt (2/3) av kvinnelige kunstnere, og med dette har KODE fortsatt satsningen med å bedre kjønnsbalansen i samlingen.

Samlingsarbeidet ved museet har vært preget av den omfattende støvsaneringen i KODE 1 og krevende omdisponeringer av arealer på grunn av magasinmangel. Støvsaneringsprosjektet som ble opprettet senhøsten 2018, ble avsluttet høsten 2019. Da hadde det britiske konserveringsfirmaet Plowden & Smith under ledelse av prosjektleder fra Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) støvsanert 3487 gjenstander, hvorav 2511 i 2019. KODE sto for full digitalisering i Primus av gjenstandene, med påfølgende publisering på Digitalt Museum. Publiseringen fortsetter i 2020. KODE har i 2019 gått inn som en av eierne i KulturIT AS.

KODE har en omfattende utlånsvirksomhet, selv om vi i 2019 har lagt oss på en strengere utlånspraksis. Dette gjenspeiler den store attraksjonsverdien samlingene har både nasjonalt og internasjonalt. 77 verk har blitt lånt ut til museer i Norge, Danmark, Sverige, Finland og Tyskland.

Det dannet seg raskt kø da Munch-utstillingene åpnet på Stenersen, KODE 2 i september.

Forskning

Kunstmuseenes forskningsvirksomhet har sitt tyngdepunkt i Nikolai Astrup forskingssenter for kunst og landskap, som er et langvarig samarbeid med Sparebankstiftelsen DNB. I 2019 har fire av KODEs ansatte vært knyttet til senteret, hvorav en er stipendiat ved Universitetet i Oslo. Senteret har i 2019 drevet et større forskningsprosjekt som skal publiseres i en online verkskatalog over Astrups arbeider. Andre forskningsprosjekter ved KODE er «Samleren Stenersen», i samarbeid med Munchmuseet, som skal resultere i en større publisasjon og utstillinger i Bergen og Oslo. Et publisasjonsarbeid om KODEs bygninger og samlinger er også igangsatt.

Nettverksarbeid

KODE har omfattende nettverk både for kunst og musikk, og deltok i 2019 på samlinger på direktørnivå i Kunstnettverket og det årlige formidlingsseminaret. KODE har forpliktende samarbeid med UiB og UiO om forskningsvirksomhet og deltar i Nettverk for arbeid med likestilling- og mangfold i kunstmuseene (NTNU, UiB). I 2019 har museet samarbeidet med en rekke norske og internasjonale institusjoner om utstillingsprosjekter, deriblant Musée National de Céramique, Sèvres (Paris), Sørlandets kunstmuseum, Munchmuseet, Nasjonalmuseet, Prins Eugens Waldemarsudde (Stockholm), Tate Britain, Bergen Assembly, Nordic Institute of Art, Norwegian Crafts, Norske Kunsthåndverkere, Norske Grafikere. KODE samarbeider på musikk siden med BFO i forbindelse med EGIPC og årlig med Festspillene i Bergen, samt deltar aktivt i de internasjonale musikkonkurransenettverkene AAF, WFIMC og Steinway Prize Winner Concert Network og i det nasjonale nettverket for musikkonkurranser Music Competitions Norway.

Formaliserte nettverkssamarbeid: Universitetet i Bergen: Historicizing the Ageing Self: Literature, Medicine, Psychology, Law. VID vitenskapelige høyskole: Kunst og demens

Publikasjoner

Kesia E. Halvorsrud, «Nikolai Astrup og den dunkle prestegården»
Kunst og kultur, 102, nr. 3-2019, s. 146–159. ISSN 1504-3029

Anne Britt Ylvisåker og Line Daatland (red.), «Krefter. Dyrdal, Kvasbø, Tingleff»
Tekster av: Anne Britt Ylvisåker, Frank Falch og Frédéric Bodet
Bok, 172 s. KODE Kunstmuseer og komponisthjem/Sørlandets Kunstmuseum 2019
ISBN 978-82-91808-62-8

Frøde Sandvik og Line Daatland (red.), «Edvard Munch. I oss er verdener/Edvard Munch. There are worlds within us».
Tekster av: Frøde Sandvik, Mille Stein, Eirik Vassenden, Gunnhild Øyehaug, Hans Martin F. Flaatten, Patricia G. Berman, Alison Smith
Bok, 248 s. KODE Kunstmuseer og komponisthjem 2019
ISBN 978-82-91808-63-5
ISBN 978-82-91808-64-2 (Eng. ed.)

Knut Ormhaug, Line Daatland, Rita Marhaug, Maria Tripodianos (red.), «Drømmen om fellesskapet. Norske Grafikere 100 år»
Tekster av: Rita Marhaug, Asbjørn Hollerud og Eleanor Clare
Bok, 82 s. KODE Kunstmuseer og komponisthjem 2019, ISBN 978-82-91808-66-6

Kari S. Pedersen, Helga Anspach, Torunn Myrva, «KODE Åpen. Inkluderende museum og målgruppetenkning», i H. Ravn og C. Ruud (red.)
Inkluderende museer. Kulturkunnskap og -arbeid som katalysator for god integrering, Museumsforbundet 2019, ss. 32-41, ISBN 978-82-7432-400-8

Maria Tripodianos, Tina Hayes (red.), «KODE Årbok 2018»
Bok, 48 sider. Tekster av Silje Sigurdsen, Knut Ljøgodt, Line Daatland, Anniken Greve, Nora Jung, Kåre Bulie, Nora F. Håskjold, Sigurd Sandmo, Thomas Hellum, Gustav Alink og Siri Meyer.

«Blod i gresset» fra 1966 av Hannah Rygggen var utlånt til utstillinger på Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum og Schirn Kunsthalle, Tyskland.

Det omfattende støvsaneringsprosjektet i KODE 1 ble avsluttet høsten 2019

Samling og utstillinger

«Høstlandskap» fra 1910 av Harald Sohlberg var utlånt til Sohlberg-utstillingen på Nasjonalmuseet, Dulwich Picture Gallery, London og Museum Wiesbaden, Tyskland.

Komponisthjemmene >

458

Konsserter

89.765

Antall besøk

Ca. 294.467

Besøkende på uteområder

Ca. 39.000

Antall solgte konsertbilletter

KODEs komponisthjem er blant landets største arenaer for klassisk musikk og i løpet av 2019 arrangerte museet totalt 458 konserter på Troidhaugen, Lysøen og Siljustøl.

Et utvalg: 140 år etter Ole Bulls storslåtte sankthansfeiring på Lysøen, gjenskapte vi feiringen med historisk inspirasjon og utsolgt konsert med blant andre Arve Tellefsen og Knut Buen. Noen måneder senere spilte Tellefsen og Ensemble Berlin i en fullsatt Troldsalen som en del av deres turné. For første gang inngikk KODE et strategisk samarbeid med EKKO-festivalen, noe som resulterte i konsert med elektronikaartisten Lindstrøm på Troidhaugen. Her kom nye publikummere og konserten ble anmeldt i flere medier. På Siljustøl presenterte et utvalg kunstneriske forskere fra Griegakademiet en del av sine prosjekter i forskningsprosjektet (*Un-*) *Settling Sites and Styles: Performers in Search of New Expressive Means*. Engegårdkvartetten og Nils Økland fremførte «Telemarkkvintett» i Troldsalen – en komposisjon laget med et ønske om å videreføre Norges rike folkemusikalske arv inn i vårt eget århundre – utarbeidet for hardingfele og strykekvartett av Nils Anders Mortensen. På slutten av året presenterte vi baryton Magnus I. Kjelstad fra operamiljøet i København. Sammen med pianist Christian Grøvlén fremførte han André Bjerkes gjendiktning av Schuberts «Vinterreise».

Forskningskonferansen *Grieg Now!* gikk av stabelen på Troidhaugen i oktober, arrangert i samarbeid med Senter for Griegforskning, The International Edvard Grieg Society og Griegakademiet, Universitetet i Bergen. 60 unge musikere, musikkstudenter og forskere deltok på workshop og masterclass. Totalt samlet konferansen ca. 100 deltakere fra 16 land.

I år utvidet museet tilbudet med lunsjkonserter på Troidhaugen i sensommer-sesongen og i romjulen, noe som ble godt mottatt hos publikum. Konsertserien «Trollbundet av Ole Bull» på Lysøen ble videreført i sommer-sesongen med gode besøkstall.

Sigurd Sandmo, direktør for Komponisthjemmene siden 2013, sluttet i organisasjonen våren 2019. I juni tiltrådte produsent Thomas Heimstad som konstituert direktør for komponisthjemmene og direktør for The International Edvard Grieg Piano Competition.

Formidling

Aktegning har vært et populært tilbud under arrangementer som «Kulturnatt».

Vår grunnleggende formidlingsfilosofi er knyttet til kunstens egenverdi, dialog og medborgerskap. I møtet med kunsten ligger mulighetene til å reflektere over en rekke tema som identitet, følelser og sosiale og kulturelle valg. Kunsten kan gi selvbekreftelse, men også et innblikk i andres tanker og holdninger. KODEs formidlingsseksjon jobber bredt med sitt program med tilbud delt over flere felt. Hovedområdene er:

- Formidling til barnehager, grunnskole, videregående skole og andre grupper i undervisningssammenheng
- KODE Åpen: museets outreach-/inkluderingsprogram
- Program for barn og familier
- Program for voksne

Formidling ved kunstmuseene

Tilbudet er omfattende. Utdrag fra 2019:

Danseforestillingen Drømmedans åpnet for et utforskende og interaktivt møte med kunst gjennom dans for barn i alderen 0-2 år og ble vist i KunstLab i KODE 4. Prosjektet ble til i samarbeid med danser Mirte Bogaert og kunststudent Kanyavee Smestad. Det ble gjennomført 36 forestillinger for 323 barn og 126 voksne. Støttet av Kulturelle Bæremeisen, Bergen kommune.

Til Munch-utstillingene ønsket seksjonen å videreutvikle en tilnæringsmåte som vektla følelser: Emosjonsfokustert formidling. Formidlerne deltok på tilrettelagt kurs ved Bente Austbø fra Institutt for Psykologisk Rådgivning. Det å bli bevisst på hvordan følelser påvirker oss er viktig for god psykisk helse og livsmestring. Prosjektet ble godt mottatt og vil på ulike måter bli med videre i all formidling av Munch, til alle aldersgrupper.

«KODE Åpen» rommer flere tilbud med mål om å gjøre museet til en møteplass for et enda bredere publikum. Å identifisere ulike hindre for deltagelse og å gjøre tiltak for å minske disse er sentralt. I 2018 ble KODE tildelt midler for to år fra Museumsforbundets «Inkluderende museer» noe som muliggjorde forsterket satsning. En artikkel ble publisert om prosjektet høsten 2019, med tittelen «KODE Åpen. Inkluderende museum og målgruppe-tenkning».

27

Omvisning for barneskoleelever i Nikolai Astrup-utstillingen.

Barnehagetilbudet med danser Mirte Bogaert ble raskt fulltegnet.

Samarbeid med blant andre Røde Kors, Verdighetsenteret, Robin Hood-huset, Bergen fengsel og Spaserstokken/Bergen kommune ble videreført i 2019. Seksjonen utviklet nye verksteds- og omvisningstilbud, blant annet i samarbeid med Kirkens Bymisjons tilbud for unge innvandrerkvinner (EMPO), og fritidstilbud for barnefamilier (Bamsehiet). Tilbudet for hjemmeboende mennesker med demens ble videreført: et tilbud som legger til rette for en åpen og inkluderende samtale hvor alle bidrar med tanker og assosiasjoner om kunstverkene. I 2019 ble tilbudet utvidet til også å omfatte trykkeverksted med kunstner.

KunstLab er KODEs avdeling for barn og unge. Her arrangeres blant annet dropp-inn-verksteder for barn hver helg her og i skoleferier. Vi har også jevnlig familieomvisninger og -arrangementer knyttet til øvrige utstillinger, som Astrup-helg i juni og del av Barnas Kulturhelg i september. KODE arrangerte i 2019 omvisninger for voksne i aktuelle utstillinger hver uke, og fra juni–august daglige omvisninger på engelsk, tre ganger om dagen.

I 2019 utviklet museet for første gang et gratis audioguidetilbud for de besøkende med lansering til Munch-utstillingen. Dette ble svært godt mottatt av mange ulike publikumsgrupper, med nærmere 17 500 unike brukere i løpet av utstillingsperioden. Tilbakemeldingene har inspirert til utvidet satsning på audioguiden i 2020.

Formidlingsseksjonen jobbet også med innhold til, og koordinering av, ulike arrangementer som foredrag (14) og kunstner-, kritiker- og kuratorsamtaler (7) i tilknytning til utstillingsprogrammet. KODE deltar hvert år på Kulturnatten, i år med 6000 besøkende på museet. I anledning «Verdensdagen for psykisk helse» 10. oktober arrangerte museet et gratis foredrag med psykologspesialist Bente Austbø. Blant andre samarbeidsprosjekter kan «Natt på KODE» nevnes, et samarbeid med Studentersamfunnet i anledning deres 85-årsjubileum som trakk rundt 1750 besøkende.

Formidling ved komponisthjemmene

2019 bærer preg av mangel på ressurser dedikerte til formidling ved komponisthjemmene. Derfor har det i 2019 ikke blitt utviklet nye formidlingsopplegg, men det har likevel vært tilbudt et eget formidlingstilbud for barnehager på Siljustøl noen uker om høsten, «Et eventyrlig møte med Harald Sæverud». På Troidhaugen har det vært tilbud om omvisning på flere språk hver time, og på forespørsel utenom sesong. På Lysøen har det vært omvisning hver time i sommersesongen.

På Troidhaugen har det vært aktivitetstilbud for barnefamilier i alle skoleferier, og i desember var det førjulssøndag med blant annet ponniridning på programmet. Både den årlige familiedagen på Siljustøl i samarbeid med blant andre Festspillene i Bergen og julegrantenningen i Siljustøl-skogen, trakk flere tusen besøkende. På Lysøen deltok mange på den årlige turmarsjen Lysøen Rundt.

Selv om tilbudet med lunsjkonserter i sommersesongen og i romjulen ble utvidet, nådde KODE ikke målet for antall konserter i 2019, grunnet mangel på ressurser til å drive tilbudet mot gruppebesøk/private konserter/offentlige konserter.

Omvisningene for hjemmeboende mennesker med demens har hatt mange deltagere.

< Formidling

Den store øyen Lysøen er et spennende sted å utforske for store og små.

Kommunikasjon

I anledning Munch-utstillingen besøkte «Museum i P2» Rasmus Meyers hage på Åstveit sammen med kunstsamlerens barnebarn, Thorolf Meyer.

Stillbilde fra videointervju med Marit Tingleff, en av kunstnerne i utstillingen «Krefter».

«Norge nå» på NRK sendte direkte fra Astruptunet i oktober med innslag fra KODEs Astrup-utstilling. Registrar Tor Martin Leknes ved Astrupsenteret ved KODE viste rundt.

KODEs digitale tilstedeværelse er videreutviklet i 2019 med en utvidet satsning på videoinnhold og streaming. Vi ser på dette som et middel for å promotere utstillinger, men også en mulighet til å formidle kunst og tilgjengeliggjøre arrangementene våre.

I 2019 utviklet vi en modell for arbeid med video knyttet til utstillingsprosjekter, som blir videreført de kommende årene. Målet er å utfylle utstillingene med nye historier og et annet blikk, helst ført i ordet av kunstnerne selv. Slik får publikum en utvidet forståelse for kunsten og arbeidet bak.

Med utstillingene «Ole Jørgen Ness. Flat Acrylic» og «Krefter» som eksempel, skal avdelingen fortsette å utvikle videoer av høy kvalitet produsert av en ekstern videofotograf. I tilfellet «Krefter» besøkte vi de tre kunstnerne i deres atelierer, for å vise prosessen med og høre deres egne betraktninger omkring det kunstneriske arbeidet. Resultatet var tre videointervjuer som ble distribuert via digitale kanaler og vist i utstillingen i KODE 4. De ble godt mottatt av publikum, de besøkende brukte tid på å se videoene og kunstnerne selv satte pris på måten videoprojektet ble gjennomført på og det ferdige resultatet. Videoene ble også godt tatt imot av museets ansatte, og lagt merke til av andre kunstnere. Avdelingen tar sikte på å lage 2-3 slike videoprojekter per år.

Til samtlige utstillinger lages det i tillegg generell videopromo som deles bredt på museets plattformer. Museet har også samarbeidet med kunsthistoriker Silje Sigurdsen bak plattformen KUNZT om digitalt innhold til utstillingene «Helen Frankenthaler», «Krefter» og «Drømmen om fellesskapet». I 2019 ble det publisert 35 videoer og strømminger av omvisninger, kunstnersamtaler og debatter.

KODE driver seks nettsider: kodebergen.no, lysoen.no, troidhaugen.no, siljustol.no, griegcompetition.com og nikolai-astrup.no. Antall besøkende på nettsidene er 342.418, og med en oppgang på 19% for kodebergen.no fra året før.

Avdelingen har grunnet arbeidsmengde måttet gjøre noen endringer i bruken av sosiale medier. Snapchat ble i løpet av 2019 valgt bort som kanal, både på grunn av mangel på kapasitet til planlegging og gjennomføring av innhold, men også på grunn av synkende statistikk i bruken av mediet. KODEs bruk av Twitter som kanal er minimal, men vi valgte å beholde brukeren for å kunne overvåke eventuell omtale. Instagram og Instagram Story (cirka 15.000 følgere per 2019) ble prioritert, sammen med utfyllende bildeomtaler av kunstverk og korte videoer til Facebook (cirka 20.000 følgere per 2019).

Mediebildet rundt KODE ble i 2019 preget av saker rundt museets økonomi og innspill til regionsreformen. Det ble også mye presseomtale rundt Munch-utstillingen og vi er glade for at de fleste av utstillingene i 2019 ble gjennomgått av kunstanmeldere.

Kommunikasjonsavdelingen ved KODE har under ledelse av direktør for strategi og kommunikasjon jobbet mer aktivt med videreutvikling av museets strategi dette året. Nytt av året er også at kommunikasjonsavdelingen har jobbet i tverrfaglige tekstgrupper til hver utstilling, sammen med formidling og konservator, blant annet til den nye satsningen på audioguide.

Sikkerhet og forvaltning >

I år har avdelingen montert svært mange utstillinger, her fra montering av Kari Dyrdals vev til utstillingen «Krefter».

Fra montering av Munch-utstillingen i KODE 2

Renoveringen av Stenersen, KODE 2, ble ferdigstilt sommeren 2019. Salene er blant annet åpnet helt opp og vinduene skiftet ut.

2019 har vært et år preget av mye flytting frem og tilbake grunnet plassmangel. Avdelingen ser nå frem til at KODE får på plass nytt magasinbygg, som er planlagt ferdigstilt i 2021. Prosjektet med støvsanering i KODE 1 ble endelig ferdigstilt og forberedelser for å ta i bruk de berørte utstillingssalene ble startet. Museet har engasjert arkitekt for bistand til å gjøre nødvendige endringer i de tre store salene. For å få rom til arbeidet ble deler av tidligere Kinautstillingen tatt i bruk som midlertidig magasin i påventa av det nye bygget.

Det er et stort vedlikeholdsetterslep på KODEs bygg og det er utfordringer med å møte kravene til universell utforming i publikumsarealene. I 2019 har museet montert ny rullestolheis på KODE 4 for å lette tilgangen til bygget og fått nye rullestolvennlige terskler mellom alle utstillingssalene på KODE 3. I KODE 1 er det utført ledemarkering i gulv for svaksynte og det er kjøpt inn teleslynger til alle resepsjoner.

Ole Bulls villa på Lysøen er et bygg som vil kreve store ressurser i tiden som kommer. Her har gjennomgang av bygget med konsulentfirma som ser på tilstand startet og disse vil komme med forslag til fremdrift. Lysøens nye passasjerbåt ble satt i produksjon ved Måløy verft. Ved bruk av helt nye løsninger vil dette bli en av de minste passasjerbåtene i kompositt med elektrisk fremdrift som er laget her til lands. Passasjerbåten skal leveres og komme i ordinær drift sommeren 2020.

Komponisthjemmene har i 2019 løftet landskapsforvaltningen med kunnskapsrike samarbeidspartnere, ikke minst Bergen Kommune som har tatt et større eierskap til landskapene tilhørende Siljustøl og Trolldhaugen. Også på Lysøen har det vært gjort utbedringer utendørs, blant annet brannsikringstiltak og på stinettet, som har fått en kraftig oppgradering etter innkjøp av ny gravemaskin som gjør arbeidet lettere. Godt samarbeid med Stend videregående skole har tilført øyen noen ressurser på skogrydding. Helikopterlandingsplassen på Lysøen ble ferdigstilt med prøvelanding fra Luftambulansen. Denne er nå godkjent og lagt inn som landingsplass.

Ferdigstillelse av renoveringen av KODE 2 og klargjøring av de nye salene til Munch-utstillingen var krevende for avdelingen. Alt fra planlegging og gjennomføring av sikkerhetstiltak til montering av selve utstillingen hadde sine utfordringer, men det ble et veldig bra resultat.

I september ble det avdekket for høye asbestverdier i administrasjonsbygget i KODE 4, noe som førte til at alle ansatte måtte evakueres til midlertidige kontorlokaler. Bergen Kommune startet opp arbeidet med å planlegge asbestsanering av KODE 4, i den sammenhengen ble vi også orientert om at de planlegger å skifte ut blant annet ventilasjon og heis. Dette arbeidet vil pågå utover i 2020 og sikkert også 2021.

Året som gikk:

Familiedag Siljustøl

Flere tusen små og store tok turen til årets familiedag på Siljustøl. Familiedagen er et samarbeid med Festspillene i Bergen og Dukketeaterverkstedet v/Jan Holden.

Foto: Thor Brødreskift

Trolldhaugen

Lunsjkonserterne på Trolldhaugen har vært svært populære og i år utvidet museet sesongen med konserter også i romjulen og påsken.

Lysøen

Lysøen hadde en god sommersesong med nær 10.000 besøkende. Her er bilde fra øyens utkikkstårn som ble bygget i 1903. Tårnet ligger på øyens høyeste punkt, 76 moh. og har en storslått utsikt til blant annet Lysefjorden og Korsfjorden.

Stenersen Varehus

Det var kø nedover Rasmus Meyers allé da KODE arrangerte fest i KODE 2 under navnet «Stenersen varehus». Det musikalske programmet var i samarbeid med EKKO.

Ryoma Takagi

I september 2018 vant Ryoma Takagi både førsteprisen og publikums-prisen i den 16. Edvard Grieg Internasjonale Pianokonkurranse. I juni var han tilbake på Trolldhaugen som «Ukens pianist».

Ekko: Lindstrøm

Elektronika-artisten Lindstrøm spilte i Trolldsalen, som del av programmet til årets Ekkofestival.

Foto: Martin Koch

St. Hansfeiring på Lysøen

140 år etter Ole Bulls storslåtte St. Hansfeiring på Lysøen, inviterte vi til ny fest, St. Hansaften 23. juni, med noen av landets fremste musikere: Arve Tellefsen, Knut Buen, Christian Ihle Hadland og Tuva Hongve.

Foto: Anette Basso

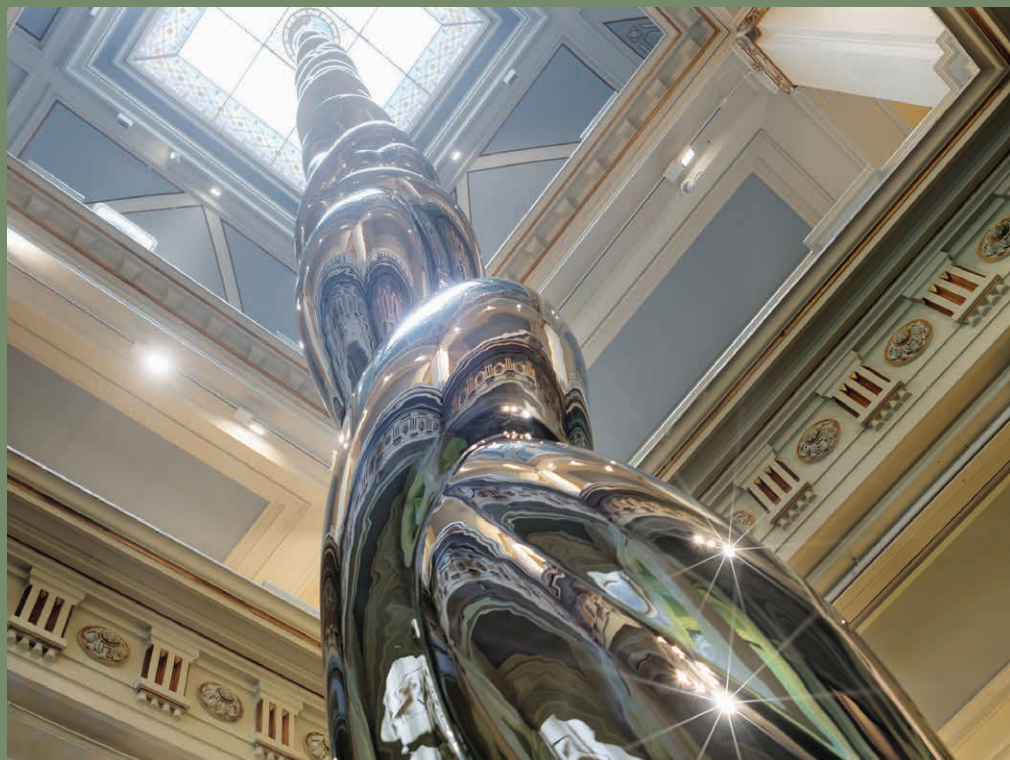
Året som gikk

Finissage Ole Jørgen Ness

Mange møtte frem for å se Ole Jørgen Ness' store gulvmaleri bli destruert i Tårnsalen.

Natt på KODE

Det var fullbooket på akttegning da KODE arrangerte «Natt på KODE» sammen med Studentersamfunnet i Bergen i anledning deres 85-årsjubileum.

Bård Breivik

To av Bård Breiviks nye søyler til Torgallmenningen fikk en forvisning i KODE 1, sammen med skulpturen «Helix 18m»

Troldhaugen

Fra omvisning i Griegs villa på Troldhaugen. Museet opplevde en god sesong med en stor økning i antall solgte konsertbilletter. Nytt av året var å programmere også for romjulsbesøk.

Irma Salo Jæger

Årsregnskap 2019 KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Styrets årsberetning
Resultatregnskap
Balanse
Kontantstrøm
Noter

Org.nr.: 990 269 343

Resultatregnskap

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2019	2018
Billettinntekter, salgsinntekter m.m		28 723 277	28 563 383
Offentlige tilskudd	3	89 368 369	83 832 203
Leieinntekter		2 319 487	2 264 458
Annen driftsinntek		12 423 548	15 954 540
Sum driftsinntekter		132 834 681	130 614 583
Varekostnad		5 090 291	6 332 433
Lønnskostnad	2, 6	51 019 075	49 904 502
Endring pensjonsforpliktelse	6	-1 114 630	2 118 979
Ordinære avskrivninger	5	993 406	985 800
Husleie		28 342 605	25 847 351
Annen driftskostnad	2, 5, 10	49 471 372	47 409 693
Sum driftskostnader		133 802 119	132 598 759
Driftsresultat		-967 437	-1 984 176
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen renteinntekt		157 792	218 833
Annen finanskostnad		171 735	59 050
Resultat av finansposter		-13 944	159 783
Ordinært resultat før skattekostnad		-981 381	-1 824 393
Skattekostnad	8	58 806	123 290
Årsresultat	9	-1 040 187	-1 947 683
Overføringer			
Avsatt til annen egenkapital		-1 040 187	-1 947 683
Sum overføringer		-1 040 187	-1 947 683

Balanse

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Eiendeler	Note	2019	2018
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Sikringstiltak lokaler	5	7 947 549	7 190 419
Ombygging lokaler	5	3 575 482	4 435 808
Maskiner, inventar og utstyr	5	15 732 371	1 036 799
Sum varige driftsmidler		27 255 403	12 663 026
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler		200 000	0
Egenkapitalinnskudd KLP	6	614 173	535 772
Andre langsiktige fordringer		0	11 423
Sum finansielle anleggsmidle		814 173	547 195
Sum anleggsmidler		28 069 576	13 210 221
Omløpsmidler			
Varebeholdning		1 248 648	2 687 114
Fordringer			
Kundefordringer		1 863 211	2 113 881
Andre kortsiktige fordringer		6 218 686	9 827 972
Sum fordringer		8 081 897	11 941 852
Bankinnskudd, kontanter o.l.	4	20 094 633	38 308 304
Sum omløpsmidler		29 425 179	52 937 271
Sum eiendeler		57 494 754	66 147 492

Balanse

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Innskutt egenkapital	Note	2019	2018
Grunnkapital	9	200 000	200 000
Sum innskutt egenkapital		200 000	200 000
Opptjent egenkapital			
Annen negativ egenkapital	9	-17 468 816	-16 428 629
Sum opptjent egenkapital		-17 468 816	-16 428 629
Sum egenkapital	9	-17 268 816	-16 228 629
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	6	17 642 744	18 757 374
Sum avsetning for forpliktelser		17 642 744	18 757 374
Tilskudd spesielle formål			
Mottatte bundne tilskudd	5, 7	40 947 582	43 375 173
Sum tilskudd spesielle formål		40 947 582	43 375 173
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		7 629 154	11 766 054
Betalbar skatt	8	58 806	123 210
Skyldig skattetrekk og offentlige avgifter		3 504 334	3 409 645
Skyldige feriepenge og lønn		4 397 239	4 332 897
Annen kortsiktig gjeld		583 712	611 768
Sum kortsiktig gjeld		16 173 244	20 243 573
Sum gjeld		74 763 570	82 376 121
Sum egenkapital og gjeld		57 494 754	66 147 492

Balanse

Bergen - Styret i KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Marte Mjøs Persen Styreleder	Ragnhild Stolt-Nielsen Nestleder
Anette Basso Styremedlem	Synnøve Myhre Styremedlem
Kjell Haaland Styremedlem	Kjetil Smørås Styremedlem
Mette Bolkan Styremedlem	Petter Snare Direktør

Kontantstrømoppstilling

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	Note	2019	2018
Ordinært resultat før skattekostnad		-981 381	-1 824 393
Avskrivninger		993 406	985 800
Endring pensjonsforpliktelse		-1 114 630	2 118 979
Periodens betalte skatter		-123 210	-30 834
Endring i varelager		1 438 466	160 323
Endring i kundefordringer		250 670	-1 099 210
Endring i leverandørgjeld		-4 136 900	-1 085 157
Endring andre tidsavgrensingsposter		243 995	25 014
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		-3 429 584	-749 478
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Utbetalinger kjøp av varige driftsmidler		-15 765 782	-1 355 123
Utbetaling kjøp av aksjer		-200 000	-
Endring på kortsiktig og langsiktige fordringer		3 609 286	9 328 294
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-12 356 496	7 973 171
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Netto endring balanseførte bundne tilskudd		-2 427 591	4 536 575
Opptak av kortsiktig byggelån			-
Innbetaling kortsiktig byggelån			-14 500 000
Netto innbetalinger/utbetalinger kortsiktig gjeld			-2 200 937
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-2 427 591	-12 164 362
Netto endring i kontanter og -ekvivalenter		-18 213 671	-4 940 669
Beholdning av kontanter og -ekvivalenter 01.01.		38 308 304	43 248 973
Beholdning av kontanter og -ekvivalenter 31.12.		20 094 633	38 308 304

Stiftelsen har trekkrettigheter på kr 1 000 000,-. Stiftelsen har ikke benyttet trekkrettigheten pr 31.12.19
Av selskapets likvider er kr 1 757 769,- bundne midler.

Noter 2019

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven. Det er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder.

Driftsinntekter, tilskudd og kostnader

Driftsinntekter som varesalg og tjenestesalg inntektsføres etter opptjeningsprinsippet som normalt vil være leveringstidspunktet for varer og tjenester.

Driftstilskudd regnskapsføres etter bruttoprinsippet. Investeringstilskudd balanseføres som ubenyttede tilskudd frem til prosjektene er fullført. Når prosjektene er avsluttet føres investeringstilskuddene mot aktiverte prosjektkostnader etter nettometoden.

Kostnader medtas etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader medtas i samme periode som tilhørende inntekter inntektsføres.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes ikke å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives linært.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og netto salgsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Bankinnskudd

Bankinnskudd, kontanter og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelsen.

Noter 2019

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Pensjoner - Ytelsesordning

Pensjonsforpliktelser finansiert over driften (ytelsesbaserte pensjonsordninger) vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening, basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang, osv. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen.

Skatt

Deler av stiftelsens leieinntekter er skattepliktige. Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstilling er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter

Note 2 - Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte m.m.

Lønnskostnader	2019	2018
Lønn og feriepenger	40 036 721	39 981 969
Arbeidsgiveravgift	6 221 372	6 174 593
Pensjonskostnader	4 331 661	3 340 293
Andre ytelser	429 321	407 647
Sum	51 019 075	49 904 502

Gjennomsnittlig antall årsverk: 60

Noter 2019

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Ytelser til ledende personer	Direktør Petter Snare	Styre
Lønn og honorarer	1 282 024	252 020
Pensjonsutgifter	26 093	
Annen godtgjørelse	212 285	

Pensjonsforpliktelser

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2019 utgjør kr 162 300 eks mva. I tillegg kommer honorar for andre tjenester med kr 79 000 eks mva.

Note 3 - Offentlige driftstilskudd

	2019	2018
Tilskudd fra staten	26 430 000	25 860 000
Tilskudd fra Hordaland fylkeskommune	4 240 000	3 692 000
Tilskudd fra Bergen kommune	58 698 369	54 280 203
Sum	89 368 369	83 832 203

Driftstilskuddene blir i henhold til NRS 4 ført etter bruttometoden.

Note 4 Bankinnskudd

Innestående midler på skattetrekkskonto (bundne midler) er på kr. 1 757 769. Beløpet dekker skyldig skattetrekk pr 31.12.

Noter 2019

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Note 5 - Spesifikasjon av anleggsmidler

	Maskiner, inventar og utstyr	Sikringstiltak lokaler	Ombygging lokaler	Lysøen båt “Ole Bull”	Sum
Anskaffelsesverdi 01.01	3 922 041	7 296 380	67 771 979		78 990 400
Tilgang i året	488 419	757 130	117 534	14 402 699	15 765 782
Avgang					-
Anskaffelsesverdi 31.12	4 410 460	8 053 510	67 889 513	14 402 699	94 756 182
Mottatt investeringstilskudd	-1 136 152	-105 961	-58 967 455		-60 209 568
Akk. avskrivninger	-1 944 635		-5 346 576		-7 291 211
Bokført verdi 31.12	1 329 673	7 947 549	3 575 482	14 402 699	27 255 403

Årets ordinære avskrivning	195 846	0	797 560		993 406

Løpetid avskrivninger	5 år		5 år		

Sikringstiltak består av flere prosjekter knyttet til sikring av lokaler, adgangskontroll, fasadebelysning m.m. Prosjektene er ikke avsluttet pr 31.12.19. Det er mottatt tilskudd til gjennomføring av prosjektene. Mottatte tilskudd er balanseført som gjeld under posten “Mottatte bundne tilskudd”. Ved fullføring av prosjektene vil mottatte tilskudd føres mot balanseførte kostnader etter nettoprinsippet.

Ombygging av lokaler består av følgende prosjekter:

Ombygging Kode1	
Balanseførte kostnader	58 279 463
Øremerkede tilskudd	54 242 155
Netto balanseføring	4 037 308
Akk. Avskrivninger	1 807 860
Netto balanseført 31.12	2 229 448

Ombygging Koder ble ferdigstilt mai 2017. I 2019 er det balanseført tilgang energioppfølgingssystem.

Kinautstilling, Kode1	
Balanseførte kostnader	1 346 034

Det er balanseført kostnader i forbindelse med oppstart av prosjekt “Kinautstilling” i Kode1. Det er mottatt tilskudd som er øremerket dette prosjektet. Mottatte tilskudd er balanseført som gjeld under posten “Mottatte bundne tilskudd”. Ved fullføring av prosjektet vil mottatte tilskudd føres mot balanseførte kostnader etter nettoprinsippet.

Noter 2019

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Note 6 - Pensjonsforpliktelse

Kunstmuseene i Bergen har pensjonsavtaler gjennom Kommunal Landspensjonskasse og Bergen kommunale pensjonskasse. Pr. 31.12.19 var 111 ansatte med i ordningene.

Balanseført pensjonsforpliktelse fremkommer på følgende måte:	2019	2018
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	76 494 624	74 846 208
Pensjonsmidler	-65 665 325	-60 921 416
Netto forpliktelse før arb.avgift	10 829 299	13 924 792
Arbeidsgiveravgift	1 526 931	1 963 396
Netto forpliktelse inkl. aga	12 356 230	15 888 188
Sparebankstiftelsen DNB*	4 633 230	2 514 625
Ikke resultatført akturielt (gevinst)/ tap aga	653 284	354 561
Balanseført netto forpliktelse	17 642 744	18 757 374

Herav balanseført arbeidsgiveravgift	2 180 215	2 317 957

Økonomiske forutsetninger	2019	2018
Diskonteringsrente	2,30 %	2,6 %
Lønnsvekst	2,25 %	2,75 %
G-regulering	2,00 %	2,50 %
Pensjonsregulering	1,24 %	1,73 %
Forventet avkastning	3,80 %	4,30 %
Aga sats	14,10 %	14,10 %
Amortiseringstid	10	15
Korridorstørrelse	10,00 %	10,00 %

Stiftelsen har egenkapitalinnskudd hos KLP på totalt kr 614 173 pr 31.12.

Noter 2019

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Note 7 - Tilskudd til spesielle formål

Posten “Mottatte bundne tilskudd” inneholder tilskudd mottatt i 2019 eller tidligere, hvor prosjektet ikke er gjennomført eller hvor tilskuddet skal overføres andre kostnadsbærere.

	2019	2018
KUD	23 621 452	23 598 134
Zhongkun Group	9 248 360	9 440 983
Bergen Kommune	2 481 800	5 952 400
Sparebankstiftelsen DNB*	-387 959	1 203 568
Hordaland Fylkeskommune	1 073 605	1 163 906
Stiftelsen VK	-	805 650
Bergen Billedgalleri - Legat	160 428	256 698
Fortidsminneforeningen	250 000	250 000
Os Kommune	2 235 753	235 753
Stiftelsen Jebsen	1 973 081	229 584
Norsk Museumsforbund	-	161 318
Stiftelsen Bergenssølvet	-	77 179
Bergen Kunstmuseums venner	291 061	-
Sum	40 947 582	43 375 173

*Sparebankstiftelsen DNB har gitt støtte til “Astrup senteret” og utbetaling av tilskudd til å dekke prosjektet kommer i 2020.

Noter 2019

KODE Kunstmuseer og Komponisthjem

Note - 8 Skatt

Stiftelsen er skattepliktig for deler av leieinntektene.

	2019	2018
Beregnet betalbar skatt	58 806	123 210
Endring utsatt skatt/skattefordel	0	0
Skattekostnad i resultatregnskapet	58 806	123 210

Note 9 - Egenkapital

Stiftelsen er skattepliktig for deler av leieinntektene.

	Grunnkapital	Annen negativ egenkapital	Sum egenkapital
Pr. 01.01.2019	200 000	-16 428 629	-16 228 629
Årets resultat		-1 040 187	-1 040 187
Pr 31.12.2019	200 000	-17 468 816	-17 268 816

Note 10 - Annen driftskostnad

Stiftelsen har hatt kostnader knyttet til “Støvsaken” i Kode1. Det er opprettet en forsikringssak på denne hendelsen og utfallet er ukjent ved regnskapsavleggelse. I regnskapet for 2019 har stiftelsen bokført kr 913 155 av disse kostnadene under “Annen driftskostnad” og tilhørende inntektsførte tilskudd under “Annen driftsinntekt”, slik at det ikke gir resultateffekt i påvente av avslutning og oppgjør i denne saken.

PERMANENTEN
STENERSEN
RASMUS MEYERS SAMLINGER
LYSVERKET
TROLDHAUGEN
SILJUSTØL
LYSØEN

kodebergen.no